

føre Beviis for, hvad der er Coutume, idet man kan appellere til de Handels- eller sagkyndige Medlemmer af Retten, vidende, at de vide, hvad Coutume er. Endvidere vil deres Sagkyndighed i mange Retninger faae betydelig Indflydelse med Hensyn til Beviset, om man ogsaa behøver Lovforslaget saaledes, som det er fremlagt af Regjeringen. Der er saaledes t. Ex. hele Spørgsmaalet om Beviisbyrden; hvem Beviisbyrden paahviler, berøer i mangfoldige Tilfælde paa den næste Indsigt i det Retsforholds Natur, der tales om, og der vil altsaa Sagkyndigheden kunne faae sin Betydning ved at afgjøre, hvem Beviisbyrden i det enkelte Tilfælde paahviler. Endvidere er det jo af alle dem, der forsvare den faste Beviistheori, erklæret, at der er overordentlig Meget, der overlades til et Skjøn udenfor Reglerne om fast Beviis; deels altsaa, naar saadanne Beviser angribes ved Modbeviser, og deels i de Tilfælde, hvor det vil komme an paa Bedømmelsen af de factiske Forhold, hvad man skal gaae ud fra som factisk i Sagen, vil der være et overordentligt Raaderum for Sagkyndigheden.

Jeg troer derfor, at det i høieste Grad vil være urigtigt, fordi der er Meningsforskjellighed om dette ene Punkt, at ville forhindre Lovens Udkomme.

Jessen: Den ærede Rigsdagsmand, der talte sidst, har allerede besvaret det Spørgsmaal, der blev rottet til mig af min ærede Nabo, og jeg skal blot dertil sige det Spørgsmaal til den ærede Rigsdagsmand, om han eller nogen af dem, der have talt for dette Endringsforslag, kunde ville, at Retten, naar der var tilveiebragt et fuldstændigt lovbundet Beviis for Et eller Andet, uden at der var nogenstundest Dmstændighed tilstede, der kunde spørges frem for at svække dette Beviis, da uden at anføre Grunde, blot efter et frit Skjøn, skulde kunne forkaste et saadant Beviis. Jeg har paastaet, og det troer jeg ogsaa fremgaaer af, hvad der af flere andre Talere er fremsført, at i alle Tilfælde, hvor der er Dmstændigheder tilstede af saadan Besslaffenhed, at de kunne fremsættes, hvor der er Grunde, som kunde svække det lovbundne Bevises Gyldighed, behø-

ver Retten, efter den nuværende Retstilstand, ikke at være bunden ved det saakaldte lovbundne Beviis; men i alle andre Tilfælde vilde det jo være at priisgive en Sag for den høieste Grad af Vilkkaarlighed, naar Retten, ligeoverfor et fuldgjældigt Beviis, vilde, uden at kunne anføre Noget derimod, forkaste det. Det er det, jeg har holdt paa, og jeg kan ikke Andet end vedblivende ansee det af megen Betydning, at et saadant Forslag som det, der her er stillet, ikke bliver antaget; men jeg kan paa den anden Side, af de Grunde, jeg har anført, heller ikke ansee det for særdeles vigtigt for de Herrer, der have stillet det, at faae det antaget.

S. Sage: Jeg troer, at jeg allerede igaar tilstrækkelig klart har udtalt, at der naturligviis ikke er Tale om, at hvor der foreligger tilstrækkelige Beviser i en Sag, Dommeren da vilkkaarlig kunde undlade at tage Hensyn til dem, og at det næsten i alle Tilfælde vil være et aldeles uforkasteligt Beviis, hvor der er to gyldige Vidner, hvis Forklaring er overeensstemmende; tværtimod seer man næsten overalt, hvor der ikke er bundne Beviisregler, at der som oftest tages tiltakke med langt mindre Beviser. Spørgsmaalet her er kun, om vi skulle sætte faste Regler i Loven, eller om vi skulle overlade det til Dommerne selv at afgjøre, hvilket Beviis der i det enkelte Tilfælde maa kræves.

Krogh: Jeg vil blot bemærke, at efter en saa omfattende Discussion om et vanskeligt og vigtigt Punkt i Lovforslaget, hvorom der fra begge Sider er fremsført Saameget, som maa gjøre den, der staaer udenfor disse Spørgsmaal, betydelig vaklende i sin Stemmegivning, forekommer det mig, at det, som er fremgaaet af Discussionen, dog i det Væsentlige er, at man allerede nu i mange Tilfælde viger bort fra de lovbestemte Beviser og sløtter sig til et Skjøn; og naar man gjør det, saa forekommer det mig, at man, hvad ogsaa, som det synes mig, for et Dieblis siden er indrømmet af min ærede Nabo (S. Sage), der saa ivrig har fægtet for sine Forslag, ikke vilde tage saameget feil ved at stemme imod disse Forslag og holde sig til Regjeringens; thi Livet vil jo ogsaa i